

УДК 634.20:631.536

РЕПРОДУКТИВНА ЗДАТНІСТЬ ДЕРЕВ ВИШНІ І ЧЕРЕШНІ В МАТОЧНО - ЖИВЦЕВИХ НАСАДЖЕННЯХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

*Нінова Г. В. канд. с.-г. наук, доцент
Таврійський державний агротехнологічний
університет ім. Д. Моторного*

Для прискореного розмноження конкурентоспроможних сортів плодових культур в потрібному обсязі та співвідношенні, виробництві здорового садивного матеріалу і гарантованому збереженні сортових ознак, розсадникам необхідно мати свої інтенсивні елітні маточно-живцеві насадження. В умовах ринкових відносин моральне старіння сортів, зміна конструкцій насаджень, розвиток фермерського, присадибного і дачного плідівництва вимагають від розсадників значного збільшення обсягів вирощування саджанців потрібних плодових культур з урахуванням сучасних вимог.

Дослідження живцевої продуктивності провідних районованих та перспективних сортів черешні та вишні проводили у насадженнях МДСС імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН на науково-виробничій ділянці (НВД) «Наукова».

Мета досліджень: встановлення продуктивності дерев вишні та черешні у маточно-живцевому саду.

Об'єкт дослідження— процес формування продуктивності та якості живцевого матеріалу.

Предмет дослідження – сорти вишні: Встреча, Призвание, Шалунья, Ігрушка та черешні: Ділема, Талісман, Електро, Валерій Чкалов.

Стаціонарний дослід закладено однорічними елітними саджанцями на підщепі вишня магалебська. Схема садіння дерев 4х2 м (1250 дерев на 1 га). Повторність досліду 3 –х кратна, по 24 облікових дерева кожного варіанту, метод рендомезованих блоків. Форма конструкції крони – безлідерна (чашоподібна) .

При зрізуванні всіх пагонів у перший рік вегетації на окулірування не спостерігалось підмерзання деревини та розвиток скелетних гілок. Але слід відмітити, що на після короткої обрізки в умовах м'якої вологої осені – при середньомісячній температурі в листопаді $+5,1^{\circ}\text{C}$ через біологічні особливості кісточкових до пробудження бруньок, спостерігали продовження ростових процесів. Пагонки, які відростали з 2-3 верхніх бруньок довжиною 2-18 см за зимовий період вимерзли. Проте бруньки, що розташовані нижче були живими та весною, після оновлення шипів, утворювали гарно розвинені пагони.

Спостереженнями за зимостійкістю маточних рослин за 6 років досліджень встановлено, що інтенсивне обрізування пагонів не погіршало

загального стану маточних дерев та не знизилася їх продуктивності. Збереженість дерев складала 100%.

Аналіз даних росту пагонів свідчить, що найбільш ефективно співвідношення між кількістю пагонів, їх товщиною та середньою довжиною на окремому маточному дереві, а також у перерахунку на одиницю площі насадження досягалось у період з кінця червня початку липня. Цей період припадає на час проведення ранньолітнього окулірування.

Продуктивний приріст 5 серпня в середньому по сортах черешні складав 38 %, а по сортах вишні 42% від загального приросту. За даними обмірів 30 червня продуктивний приріст вишній і складав по сортах черешні та вишні 80-90%. Довжина пагонів складала 45-70 см, а їх діаметр 5-7 мм. Отримані данні дозволять планувати використання живців, отриманих з маточно-живцевого саду інтенсивного типу для ранньо-літнього окулірування.

Вивчення особливостей росту та продуктивності дерев вишні та черешні показало, що біологічні особливості сортів та порід істотно впливають на параметри крон та продуктивність дерев. Встановлено, що на шостий-сьомий рік вегетації дерев відведену площу засвоїли сорти вишні Іграшка та черешні Талісман і Електра. У 1,7-2,5 разів менші параметри об'єму крон дерев мали сорти вишні Встреча, Шалуня та у 1,5 черешні Ділема і Валерій Чкалов.

Найбільшу кількість стандартних живців та ділових вічок у маточно-живцевому насадженні одержано у дерев сортів вишні Іграшка 1020,0 штук ділових вічок з 1 дерева та 1274,5 тис.штук з 1 га, черешні Електро 340,0; 425,0, найменшу – дерева вишні сорту Встреча 150,0; 187,5 та черешні сорту Валерій Чкалов 292,5; 365,7 відповідно.

Завдяки інтенсивному наросуванню пагонів можливе використання живців для ранньолітнього окулірування у розсаднику (червень - липень, поряд із загальноприйнятим липень – серпень).

Таким чином, спостереження за комплексом біологічних ознак дерев кісточкових порід вишні та черешні в саду можна стверджувати, що доцільно зменшувати відстань між деревами у виділених порід та сортів до 1-1,5 м в ряду, проти 2 м, запропонованих за загальноприйнятою технологією. При розрахунках структури розсадника під ці культури виділяти менші площі в живцевих насадженнях, що забезпечить збільшення площі в розсаднику під ділянки вирощування.